राज्य सेवा (पूर्व) परीक्षा - 2014.
परीक्षा दि. 2 फेब्रुवारी, 2014

A

CODE : **GO3**

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक
BOOKLET NO.

वेळ : 2 (दोन) तास **पेपर क्र. 1** **एकूण प्रश्न : 100**
एकूण गुण : 200

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत **100** अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

परीक्षा-क्रमांक								
	↑ केंद्राची संकेताक्षरे						↑ शेवटचा अंक	

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच ''उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा प्रत्येक चुकीच्या उत्तरांसाठी एक तृतीयांश गुण वजा करण्यात येतील''.**

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या ''परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82'' यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरूद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

1. खालीलपैकी कोणती नाटके हर्षवर्धनाने लिहीली ?

(i) प्रियदर्शिका (ii) रत्नावली (iii) नागानंद

पर्यायी उत्तरे :

(1) (i) फक्त (2) (i) आणि (ii) फक्त

(3) (ii) आणि (iii) फक्त (4) तिन्ही

Which of the following plays were written by Harshavardhan ?

(i) Priyadarsika (ii) Ratanavali (iii) Nagananda

Answer options :

(1) (i) only (2) (i) and (ii) only

(3) (ii) and (iii) only (4) All the three

---

2. काँग्रेस स्थापनेसंदर्भातील 'सुरक्षा झडप सिध्दांता' ला 'दंतकथा' संबोधून कोणी नाकारले आहे ?

(1) ए.ओ. ह्यूम (2) ए. आर. देसाई (3) ताराचंद (4) बिपन चंद्र

Who has rejected the 'Safety Valve Theory' about the foundation of the Congress calling it the 'myth' ?

(1) A. O. Hume (2) A. R. Desai (3) Tarachand (4) Bipan Chandra

---

3. त्याला "निझाम-उल-मुल्क" हा किताब देण्यात आला होता. त्याला दखखनचा गव्हर्नर म्हणून नेमण्यात आले होते. त्याने आसफ जाही राजघराणे स्थापन केले. त्याच्या उत्तराधिकाऱ्यांना हैदराबादचे निझाम म्हणून ओळखले जाते. त्याला ओळखा ?

(1) चिन क्विलिच खान (2) मुर्शिद कुली खान

(3) सादत खान (4) हुसेन अली खान

He was given the title of Nizam-ul-Mulk. He was made the Governor of the Deccan. He founded the Asaf Jahi dynasty. His successors are called the Nizams of Hyderabad. Identify him :

(1) Chin Quilich Khan (2) Murshid Quli Khan

(3) Saadat Khan (4) Husain Ali Khan

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

4. मराठा साम्राज्यात मुळत: काही उणीवा होत्या ज्यामुळे त्यांचा अध:पात झाला. पुढीलपैकी कोणती त्यातील एक नव्हती ?

(1) मराठ्यांच्या राजकीय पद्धतीमुळे बऱ्याच लोकांची सहानुभूती त्यांनी घालवली व ते लोक मराठ्यांपासून दूर गेले.

(2) इतर राज्यांवर मराठयांनी टाकलेल्या धाडींमुळे नवीन शत्रू निर्माण झाले.

(3) त्यांनी लावलेल्या करांमुळे सर्वसाधारण माणसांचा जाच वाढला विशेषत: शेतकऱ्यांचा व व्यापाऱ्यांचा

(4) वरीलपैकी एकही नाही.

The Maratha power suffered from certain basic weaknesses which led to its downfall. Which of the following was not one among them ?

(1) The nature of their political system the Marathas alienated the sympathies of other people.

(2) Their raids into the territories of other rulers made new enemies.

(3) The levies charged by them added to the oppression of the common people, particularly peasants and traders.

(4) None of the above

---

5. अजातशत्रू बाबत पुढीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(a) त्याचे नाव कुणिक सुध्दा होते.

(b) तो हर्यक घराण्याचा शेवटचा शासक होता.

(c) त्याच्या शासनकाळात राजगृह येथे प्रथम बौध्द परिषद आयोजित केली गेली.

(d) त्याने लिच्छवी राज्याला मगध मध्ये विलीन केले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (d) (2) (a), (c) आणि (d)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) (b), (c) आणि (d)

Which of the following statements are **true** about Ajatashatru ?

(a) His name was also Kunika.

(b) He was the last ruler of the Haryanka dynasty.

(c) The first Budhist council was held at Rajgruh during his regime.

(d) He integrated Lichhavi kingdom into Magadh.

Answer options :

(1) (a), (b) and (d) (2) (a), (c) and (d) (3) (a), (b) and (c) (4) (b), (c) and (d)

---

6. पुढे दिलेल्या ब्रिटीश व्यापारी केंद्रांची त्यांच्या कालक्रमानुसार मांडणी करा. पर्यायी उत्तरातून योग्य पर्याय निवडा.

(i) कलकत्ता (ii) सुरत (iii) मद्रास (iv) बॉम्बे

पर्यायी उत्तरे :

(1) (i), (ii), (iii), (iv)
(2) (iv), (i), (iii), (ii)
(3) (ii), (iii), (iv), (i)
(4) (ii), (iii), (i), (iv)

Arrange the following British trading centres in their chronological order. Choose the correct answer option.

(i) Calcutta (ii) Surat (iii) Madras (iv) Bombay

Answer options :

(1) (i), (ii), (iii), (iv)
(2) (iv), (i), (iii), (ii)
(3) (ii), (iii), (iv), (i)
(4) (ii), (iii), (i), (iv)

---

7. खालीलपैकी कोणता क्रांतिकारक विचाराने नास्तिक व समाजवादी होता ?

(1) दामोदर चाफेकर
(2) विनायक दामोदर सावरकर
(3) अरविंद घोष
(4) भगत सिंग

Who, among the following revolutionaries, was an atheist and a socialist in approach ?

(1) Damodar Chaphekar
(2) Vinayak Damodar Savarkar
(3) Arabindo Ghosh
(4) Bhagat Singh

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

8. फैजपूर येथील काँग्रेस अधिवेशनाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान सत्य **नाही** ?

(1) ते काँग्रेसचे ग्रामीण भागातील पहिले अधिवेशन होते.

(2) त्या अधिवेशनाला सुमारे 40,000 शेतकरी उपस्थित होते.

(3) त्या अधिवेशनाच्या आयोजनात धनाजी नाना चौधरी आणि साने गुरुजी यांनी महत्त्वाची भूमिका पार पाडली.

(4) शंकरराव देव हे त्या अधिवेशनाचे अध्यक्ष होते.

Which one of the following statements about the Faizpur Session of Congress is **not** true ?

(1) It was the first Session of Congress held in the rural area.

(2) It was attended by about 40,000 peasants.

(3) Dhanajinana Choudhari and Sane Guruji played an important role in organizing this session.

(4) Shankarrao Deo presided over this session.

---

9. आरंभकालीन राष्ट्रवाद्यांनी 20 व्या शतकातील स्वातंत्र्यचळवळीसाठी भक्कम पाया घातला :

(1) अर्जविनंत्यांच्या राजकारणाद्वारे (2) घटनात्मक साधनांद्वारे

(3) आंदोलनात्मक मार्गाद्वारे (4) वसाहतवादाच्या आर्थिक समीक्षेद्वारे

The early nationalists provided the firm foundation to the 20th century freedom movement through :

(1) Politics of petitions (2) Constitutional means

(3) Agitational way (4) Economic critique of colonialism

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

10. खालील (A) आणि (B) विधाने वाचून पर्यायी उत्तरातील योग्य पर्याय निवडा.

(A) भारतीय समाजव्यवस्था सात जातींमध्ये विभागल्याचा उल्लेख मेगॅस्थॅनिस करतो.

(B) मेगॅस्थॅनिसचा जात व व्यवसाय यात गोंधळ उडालेला दिसतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (A) आणि (B) दोन्ही विधाने सत्य असून (B) हे (A) ची योग्य कारणमिमांसा देते.

(2) (A) आणि (B) दोन्ही विधाने सत्य आहेत, परंतु (B) हे (A) ची योग्य कारणमिमांसा देत नाही.

(3) (A) सत्य आहे, परंतु (B) चूक आहे.

(4) (A) चूक आहे, परंतु (B) सत्य आहे.

Read statements (A) and (B) and choose appropriate option from the answer options :

(A) Megasthenes mentions seven castes into which the Indian society was divided.

(B) Megasthenes confused castes with professions.

Answer options :

(1) Both (A) and (B) are true, and (B) is the correct explanation of (A).

(2) Both (A) and (B) are true, but (B) is not the correct explanation of (A).

(3) (A) is true, but (B) is false.

(4) (A) is false, but (B) is true.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

11. जोड्या लावा. (उत्तराचा योग्य पर्याय निवडा.)

	यादी क्र. I		यादी क्र. II
(a)	आदिलशाही	(i)	बीदर
(b)	निजामशाही	(ii)	गोलकोण्डा
(c)	इमादशाही	(iii)	विजापूर
(d)	कुतुबशाही	(iv)	अहमदनगर
(e)	बरीदशाही	(v)	बेरार

पर्याय उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)
(1)	(iii)	(v)	(ii)	(iv)	(i)
(2)	(v)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(3)	(iii)	(iv)	(v)	(ii)	(i)
(4)	(v)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)

Match the pairs. (Choose the correct answer option).

	List-I		List-II
(a)	Adil shahi	(i)	Bidar
(b)	Nizam shahi	(ii)	Golconda
(c)	Imad shahi	(iii)	Vijapur
(d)	Qutub Shahi	(iv)	Ahemadnagar
(e)	Barid Shahi	(v)	Berar

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)	(e)
(1)	(iii)	(v)	(ii)	(iv)	(i)
(2)	(v)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(3)	(iii)	(iv)	(v)	(ii)	(i)
(4)	(v)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)

12. औरंगजेब नंतरच्या काळातील सर्वोत्कृष्ट राजपूत राजा होता अंबरचा सवाई राजा जय सिंग! त्याने जयपूर हे सुंदर शहर निर्माण केले. त्याने पाच ठिकाणी जंतर मंतर बांधले. पुढील किती ठिकाणी त्याने, जंतर मंतर बांधले नाही ?

(a) बनारस (b) उजैन (c) मथुरा (d) उदयपूर (e) इलाहाबाद

पर्यायी उत्तरे :

(1) एक (2) दोन (3) तीन (4) चार

The most outstanding Rajput ruler in the post Aurangzeb period was Sawai Raja Jai Singh of Amber. He built the beautiful city of Jaipur. He also erected astronomical observatories at five places. At how many of the following places he did not erect these ?

(a) Banaras (b) Ujjain (c) Mathura (d) Udaipur (e) Allahabad

Answer options :

(1) One (2) Two (3) Three (4) Four

---

13. उलेमांच्या राजकारणातील हस्तक्षेपाला तीव्र विरोध खालीलपैकी कोणी केला ?

(i) बलबन (ii) अल्लाउद्दीन खिलजी

(iii) महम्मद बिन-तुघलक (iv) फिरोजशाह तुघलक

पर्यायी उत्तरे :

(1) (i) आणि (ii) (2) (ii) आणि (iii)

(3) (iii) आणि (iv) (4) (iv) आणि (i)

Who among the following strongly opposed the interference of the Ulemas in the affairs of the state ?

(i) Balban (ii) Alauddin Khilji

(iii) Muhammad-bin-Tughlaq (iv) Firoze Shah Tughlaq

Answer options :

(1) (i) and (ii) (2) (ii) and (iii)

(3) (iii) and (iv) (4) (iv) and (i)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

14. जुलै 1947 पर्यंत काही संस्थानांचा भारतीय संघराज्यात विलीन होण्यास विरोध होता त्यात पुढील संस्थाने होती :

(a) बडोदा (b) त्रावणकोर (c) बिकानेर (d) भोपाळ

(1) वरील सर्व (2) (a), (c) (3) (b), (c) (4) (b), (d)

The princely states that were unwilling to join the Indian Union until July 1947 included :

(a) Baroda (b) Travancore (c) Bikaner (d) Bhopal

(1) All the above (2) (a), (c) (3) (b), (c) (4) (b), (d)

---

15. कार्य काळानुसार क्रमाने बाबर, हुमायुन, अकबर, जहांगिर, शाहजहान व औरंगझेब हे ग्रेट मुगल्स् म्हणून गणल्या जातात. औरंगझेबच्या मृत्यूनंतर आलेल्या मुगल सम्राटांना ''लेटर मुगल्स्'' ''नंतरचे मुगल्स्'' म्हणून संबोधले जाते. पुढील लेटर मुगल्स्चा त्यांच्या कालावधीप्रमाणे क्रम लावा :

(a) अहमद शहा (b) बहादूर शहा

(c) जहांदर शहा (d) महम्मद शहा

पर्यायी उत्तरे :

(1) अहमद शहा, बहादूर शहा, जहांदर शहा, महम्मद शहा

(2) बहादूर शहा, जहांदर शहा, महम्मद शहा, अहमद शहा

(3) बहादूर शहा, महम्मद शहा, जहांदर शहा, अहमद शहा

(4) जहांदर शहा, महम्मद शहा, बहादूर शहा, अहमद शहा

The Great Mughals included Babar, Humayun, Akbar, Jahangir, Shahjahan and Aurangzeb in that chronological order. The Mughal emperors who came to the throne after the death of Aurangzeb are called the Later Mughals. Arrange the following four Later Mughals in their chronoiogical order.

(a) Ahmad Shah (b) Bahadur Shah

(c) Jahandar Shah (d) Mohammad Shah

Answer options :

(1) Ahmad Shah, Bahadur Shah, Jahandar Shah, Mohammad Shah

(2) Bahadur Shah, Jahandar Shah, Mohammad Shah, Ahmad Shah

(3) Bahadur Shah, Mohammad Shah, Jahandar Shah, Ahmad Shah

(4) Jahandar Shah, Mohammad Shah, Bahadur Shah, Ahmad Shah

---

16. गंगेच्या मैदानी प्रदेशाने भारतातील________टक्के लोक सामावून घेतले आहेत.

(1) 13 (2) 23 (3) 33 (4) 43

The Ganga Plains accomodate ________ percent of population of India.

(1) 13 (2) 23 (3) 33 (4) 43

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

17. पुढील दोन विधानांचा विचार करा.

(A) दोन्ही अर्धगोलात 10° ते 20° अक्षांशात वाळवंट आहेत

(B) 10° ते 20° अक्षांशात पावसापेक्षा बाष्पेचे प्रमाण अधिक आहे

पर्यायी उत्तरे :

(1) दोन्ही (A) व (B) खरे आहेत व (B) हे (A) चे कारण आहे

(2) दोन्ही (A) व (B) खरे आहेत परंतु (B) हे (A) चे कारण नाही

(3) केवळ (A) खरे आहे

(4) केवळ (B) खरे आहे

Consider the following two statements :

(A) There are deserts between 10° and 20° latitudes in both the hemispheres

(B) Between 10° and 20° latitudes evaporation exceeds precipitation

Answer options :

(1) Both (A) and (B) are true and (B) is the reason for (A)

(2) Both (A) and (B) are true but (B) is not the reason for (A)

(3) Only (A) is true

(4) Only (B) is true

---

18. पुढील कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(a) चौथ : मराठ्यांनी त्यांच्या राज्याच्या बाहेरील क्षेत्रातून मिळवलेला कर–मुगल साम्राज्याला दिल्या जाणाऱ्या महसूलाच्या एक चतुर्थांश

(b) सरदेशमुखी : मराठ्यांनी जमीन महसूलाच्या एक दशांश लावलेला कर.

(c) मिसल : राजपुतांतील राजकीय घटक प्रत्येक केवळ आपल्या पुढाऱ्याला मानणारे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) (2) (b) व (c) (3) फक्त (c) (4) एकही नाही

Which of the following statements is **incorrect** ?

(a) Chauth : Tax realised by Marathas from the areas outside their domain-equal to one fourth of the revenue paid to the Mughal Empire.

(b) Sardeshmukhi : Tax realised by the Marathas equal to one tenth of the land revenue.

(c) Misl : Political unit among the Rajputs, each loyal to its own particular leader.

Answer options :

(1) Only (a) (2) (b) and (c) (3) Only (c) (4) None

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

19. जोड्या लावा :

	स्तंभ A		स्तंभ B
(a)	हवाईचा प्रकार	(i)	मोठ्या वेगाने उफाळतो
(b)	स्ट्रोंबोलियन प्रकार	(ii)	अति प्रक्षोभक
(c)	व्हलकॅनियन प्रकार	(iii)	शांतपणे उफाळतो
(d)	पेलीयन प्रकार	(iv)	सतत उफाळतो

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(3)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(4)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)

Match the following :

	Column A		Column B
(a)	Hawaiian Type	(i)	Erupt with great force
(b)	Strombolian	(ii)	Most violent
(c)	Vulcanian	(iii)	Erupt quietly
(d)	Peleean Type	(iv)	Erupt continuously

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(2)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(3)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(4)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)

20. जोड्या लावा :

	स्तंभ A		स्तंभ B
(a)	टोनकिनचे आखात	(i)	आर्कटिक महासागर
(b)	पर्शियाचे आखात	(ii)	चिनी समुद्र
(c)	अकाबाचे आखात	(iii)	हिंदी महासागर
(d)	ओबचे आखात	(iv)	तांबडा समुद्र

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

Match the following :

	Column A		Column B
(a)	Gulf of Tonkin	(i)	Arctic Ocean
(b)	Parsian Gulf	(ii)	China Sea
(c)	Gulf of Aquaba	(iii)	Indian Ocean
(d)	Gulf of Ob	(iv)	Red sea

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

21. योग्य जोड्या जुळवून खालील पर्यायापैकी योग्य पर्याय ओळखा :

	जमात		राज्य
(a)	अंगामी	(i)	झारखंड
(b)	कोटा	(ii)	आसाम
(c)	मुंडा	(iii)	निलगिरी पर्वत (तामिळनाडू)
(d)	छुतिया	(iv)	नागालॅन्ड

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(2)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(3)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(4)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)

Match the following pairs and choose the correct option from those given below :

	Tribes		States
(a)	Angami	(i)	Zarkhand
(b)	Kota	(ii)	Assam
(c)	Munda	(iii)	Nilgiri mountain (Tamil Nadu)
(d)	Chutiya	(iv)	Nagaland

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(2)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)
(3)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(4)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)

22. तीज हा हिन्दू सण खालीलपैकी कोणत्या देवतेस समर्पित केला जातो ?

(1) लक्ष्मी (2) सरस्वती (3) पार्वती (4) दुर्गा

Teej a Hindu festival is dedicated to which Goddess ?

(1) Lakshmi (2) Saraswati (3) Parvati (4) Durga

---

23. चहा हा चहाच्या झाडांच्या कोवळ्या पानांपासून बनवला जातो. चायनीज जगातील प्रथम चहा पिणारे म्हणून ओळखले जातात. इंग्रजांनी 1829 मध्ये ईशान्य भारतात आसाम चहा प्रथम शोधला. जगातील लोकप्रिय चहा प्रकार आहेत :

(a) मोठ्या पानांचा चायनीज चहा.

(b) लहान पानांचा आसाम चहा.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a) बरोबर (2) फक्त (b) बरोबर

(3) (a) व (b) दोन्ही बरोबर आहेत. (4) (a) व (b) दोन्ही बरोबर नाहीत

Tea is made from young leaves of the tea plant. Chinese were the earliest tea drinkers in the world. The British first discovered the Assam tea in 1829 in the forests of North-East India. The popular brands in the world are :

(a) Large leaved China tea

(b) Small leaved Assam tea

Answer options :

(1) Only (a) is correct (2) Only (b) is correct

(3) Both (a) and (b) are correct (4) Neither (a) nor (b) is correct

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

24. पुढील दोन विधानांचा विचार करा.

(a) उष्ण कटिबंधीय सदाहरित वने : एका विशिष्ट जातीची विखुरलेली झाडे उदा. शिसव.

(b) उष्णकटिबंधीय कदापर्णी वने : झाडांच्या प्रजाती कमी परंतु एकमेकांच्या जवळ उदा. साग.

आता सांगा की :

(1) केवळ (a) बरोबर आहे (2) केवळ (b) बरोबर आहे

(3) (a) व (b) दोन्ही बरोबर आहेत (4) (a) व (b) दोन्ही बरोबर नाहीत

Consider the following two statements :

(a) Tropical Evergreen forests : Scattered distribution of one particular species of tree eg. Rosewood.

(b) Tropical Deciduous Forests : They have fewer species but they are found in close proximity eg. Teak.

Now state whether :

(1) Only (a) is true (2) Only (b) is true

(3) Both (a) and (b) are true (4) Neither (a) nor (b) is true

---

25. चेन्नईजवळ 'एन्नोर' हे बंदर नव्याने विकसित झाले आहे, हे देशातील ________ वे मोठे बंदर असून पूर्व किनाऱ्यावरील ________ वे मोठे बंदर आहे.

(1) 6 व 12 (2) 8 व 20 (3) 12 व 6 (4) 4 व 9

Newly developed 'Ennore' port near Chennai is the ________ th largest port in the country and ________ th largest port on the eastern coast.

(1) 6 and 12 (2) 8 and 20 (3) 12 and 6 (4) 4 and 9

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

26. सन 2009 मधील वनसर्वेक्षणानुसार जास्त ते कमी वनक्षेत्र अशी राज्यांची मांडणी करा :

(a) अरुणाचल प्रदेश (b) महाराष्ट्र

(c) मध्य प्रदेश (d) छत्तीसगड

पर्यायी उत्तरे :

(1) (c), (d), (a), (b) (2) (a), (c), (d), (b)

(3) (d), (c), (b), (a) (4) (c), (a), (d), (b)

Arrange the following States in descending order of their forest area, according to forest survey report 2009 :

(a) Arunachal Pradesh (b) Maharashtra

(c) Madhya Pradesh (d) Chattisgarh

Answer options :

(1) (c), (d), (a), (b) (2) (a), (c), (d), (b)

(3) (d), (c), (b), (a) (4) (c), (a), (d), (b)

---

27. खालीलपैकी कोणती टेकडी पूर्व आणि पश्चिम घाटास जोडते ?

(1) बिलीगिरी (2) निलगिरी (3) निमगिरी (4) नल्लामाला

Which of the following hills connect Eastern and Western Ghats ?

(1) Biligiri (2) Nilgiri (3) Nimgiri (4) Nallamala

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

28. जोड्या जुळवून योग्य पर्याय शोधा.

	स्थलांतरीत शेती		**राज्य**
(a)	झुम	(i)	छत्तीसगड
(b)	पोडू	(ii)	केरळ
(c)	पोणम	(iii)	आसाम
(d)	दहिया	(iv)	आंध्र प्रदेश

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(4)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)

Match the following and choose the correct option from those given below :

	Shifting Cultivation		**State**
(a)	Jhum	(i)	Chattisgarh
(b)	Podu	(ii)	Keral
(c)	Ponam	(iii)	Assam
(d)	Dahiya	(iv)	Andhra Pradesh

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(2)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(3)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(4)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)

29. जोड्या जुळवा आणि खालील पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडा.

	नदी		**धबधबा**
(a)	शरावती	(i)	गोकाक
(b)	कावेरी	(ii)	चुलीया
(c)	घटप्रभा	(iii)	शिवसमुद्रम
(d)	चंबळ	(iv)	गिरसप्पा

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(2)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)

Match the following and choose the correct option from those given below :

	River		**Water fall**
(a)	Sharavati	(i)	Gokak
(b)	Kaveri	(ii)	Chulia
(c)	Ghatprabha	(iii)	Shivsamudram
(d)	Chambal	(iv)	Girsappa

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(2)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(3)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(4)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)

30. खालीलपैकी कोणते घटक दैनिक व ऋतुपरत्वे सौरउर्जेची तीव्रता व प्रमाण ठरवितात.

(a) पृथ्वीच्या आसाचा कललेला पणा
(b) दिवस व रात्र प्रमाण
(c) ढगांचे प्रमाण
(d) सूर्य किरणांनी पृथ्वीच्या पृष्ठभागाशी केलेला कोन

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) व (b) (2) (b) व (c) (3) (c) व (d) (4) वरील सर्व

Which of the following factors determine diurnal and seasonal variation in intensity and amount of solar radiation ?

(a) Inclination of the axis of the earth.
(b) Length of the day.
(c) Extent of clouds
(d) Angle of inclination of the Sun's rays

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (c) and (d) (4) All the above

---

31. मानवी शरीरामध्ये पाऱ्याच्या संचयनामुळे ________ हा आजार होतो.

(1) ईटाई-ईटाई (2) मिथॅनोग्लोबिनिमिया
(3) मिनामाटा (4) पोलिओ

Accumulation of mercury into human body leads to ________ disease.

(1) Itai-itai (2) Methaemoglobinanemia
(3) Minamata (4) Polio

---

32. अन्नसाखळीमध्ये प्रत्येक उर्जास्तरावर विषारी पदार्थांच्या प्रमाणात सलग होणाऱ्या वाढीस ________ म्हणतात.

(1) जैवनिम्नीकरण (2) जैवआवर्धन
(3) जैवसंचयन (4) जैवउपचारीकरण

The continuous increase in concentration of a toxicant at successive trophic levels in food chain is :

(1) Biodegradation (2) Biomagnification
(3) Bioaccumulation (4) Bioremediation

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

33. कोणत्या वायुमुळे मुख्यत्वे ओझोन थराचा ऱ्हास होतो ?

(1) कार्बन डाय ऑक्साईड (2) नायट्रोजन डाय ऑक्साईड

(3) मिथेन (4) क्लोरो फल्यूरो कार्बन

The main gas responsible for ozone depletion is :

(1) Carbon dioxide (2) Nitrogen dioxide

(3) Methane (4) Chloro fluro carbon

---

34. परपोषी जीवांमधील, मुख्यत: सुक्ष्मजीव व बुरशी मृत पेशीद्रव्यातील क्लिष्ट संयुगे तोडून त्याचे सोप्या घटकात रूपांतर करतात जे इतर जीवांना उपयुक्त ठरतात त्या परपोषीजीवांना ________ म्हणतात.

(1) स्वयंपोषी (2) विघटक (3) भक्षक (4) मीश्रहारी

Heterotrophic organisms, chiefly bacteria and fungi that breakdown the complex compounds of dead protoplasm and release simple usable substances for other organisms are :

(1) Autotrophs (2) Decomposers (3) Consumers (4) Omnivorous

---

35. भारतातील सर्वात पहिले राष्ट्रीय उद्यान ________ हे होय.

(1) जिम कॉर्बेट (2) संजय गांधी (3) गीर (4) कान्हा

The First National Park established in India was ________.

(1) Jim Corbett (2) Sanjay Gandhi (3) Gir (4) Kanha

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

36. खालीलपैकी कोणते वर्ष हे भारतातील पर्यावरणासंबंधी वैधानिक कारवाईसाठी एक महत्त्वाची खूण म्हणून मानले जाते; जेव्हा राष्ट्रीय पर्यावरण नियोजन आणि समन्वय समितीची स्थापना झाली ?

(1) 1973 (2) 1971 (3) 1972 (4) 1974

Which of the following is considered as a land mark year in the history of legislative action in India for environment concerns during which National Committee for Environment Planning and Co-ordination (NCEPC) was set up ?

(1) 1973 (2) 1971 (3) 1972 (4) 1974

---

37. वृक्क सामु नियंत्रित कशाच्या मदतीने करतात ?

(1) गळण मध्ये H^+ ions मिळवून

(2) रक्तामधून H^+ ions काढून

(3) Ca^+ आणि Na^+ ions रक्तामध्ये विरघळवून

(4) C^+ ions रक्तामधून काढून

Kidneys are helping to maintain pH balance by which of the following ?

(1) Adding hydrogen ions to filtrate

(2) Removal of hydrogen ions from blood

(3) Dissolving calcium and sodium ions in blood

(4) Removing carbonate ions from blood

---

38. बांगलादेशामधील चक्रीवादळ जगातील सर्वात भीषण नैसर्गिक दुर्घटनांपैकी एक आहे. सुमारे 3,00,000 लोकांनी आपले प्राण गमावले, असे म्हणतात. बांगलादेशामध्ये, म्हणजे त्यावेळच्या पूर्व पाकिस्तानात ही दुर्घटना कधी घडली ?

(1) 1970 (2) 1960 (3) 1950 (4) 1940

One of the worst natural disasters of the World was the cyclone struck in Bangladesh. As many as 3,00,000 people, lost their lives, it is said. When did the disaster struck Bangladesh, then East Pakistan ?

(1) 1970 (2) 1960 (3) 1950 (4) 1940

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

39. सिलिकॉन व्हॅली, कॅलीफोर्निया, यू.एस.ए. हे आजच्या जगातील सर्वात मोठ्या सायन्स उद्यानांपैकी एक आहे कारण तेथे शेकडो हायटेक माहीती तंत्रज्ञान उद्योग वसलेले आहेत. सिलिकॉन व्हॅली बाबतच्या पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **बरोबर** आहे ?

(A) कधी काळी सिलिकॉन व्हॅलीला "व्हॅली ऑफ हार्टस् डिलाइट" म्हंटले जायचे.

(B) असे म्हंटले जायचे कारण तेथे शेकडो-नि-हजारो फुलांच्या प्रजाती फुलायच्या !

(1) केवळ (A) (2) केवळ (B)

(3) (A) व (B) दोन्ही (4) (A) व (B) दोन्हीही नाही.

Silicon Valley, California, United States is one of the greatest science parks in the world today as it contains hundreds of hightech information technology industries. Which of the following two statements about the Sillicon Valley is **correct** ?

(A) Silicon Valley was once called the "Valley of Heart's Delight".

(B) It was so called because hundreds and thousands of varieties of flowers bloomed therein.

(1) Only (A) (2) Only (B)

(3) Both (A) and (B) (4) Neither (A) nor (B)

---

40. 2011च्या मानवी विकास अहवालने 109 देशांचा बहुआयामी दारिद्र्य निर्देशांकाचा अंदाज सादर केला. त्या अहवालानुसार या देशांतील किती प्रमाणात लोकसंख्या बहुआयामी दारिद्र्य अनुभवीत आहे ?

(1) 1/2 (2) 1/3 (3) 1/4 (4) 1/5

Human development report of 2011, presented Multidimensional Poverty Index (MPI) estimates of 109 countries. What proportion of population according to this report, in these countries experience multidimensional poverty?

(1) 1/2 (2) 1/3 (3) 1/4 (4) 1/5

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

41. अमर्त्य सेन आणि गाऊलेट डी. यांनी वर्णन केलेली विकासाची महत्वाची मूल्ये कोणती ? खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा

(1) उपजीविका, स्वत:बद्दल आदर, स्वातंत्र्य, क्षमता, अधिकार/हक्क

(2) आरोग्य, भरणपोषण, शिक्षण, क्षमता, अधिकार/हक्क

(3) अन्न, वस्त्र, निवारा, पिण्याचे पाणी, स्वच्छता

(4) राष्ट्रीय उत्पन्न वाढ, दर डोई उत्पन्न, मूलभूत गरजा, स्वातंत्र्य, शिक्षण

What are the core values of development as described by Amartya Sen and Goulet D ? Choose the correct option given below :

(1) Sustenance, self esteem, freedom, capabilites, entitlement.

(2) Health, nutrition, education, capabilities, entitlement

(3) Food, clothing, shelter, drinking water, sanitation

(4) Increase in national income, per capita income, basic needs, freedom, education

---

42. जून 2012 मधील शाश्वत विकासासाठीची रियो + 20 परिषद 'हिरवी अर्थव्यवस्था' प्रारुपाची समर्थक होती. खालीलपैकी कोणत्या लेखकांच्या पुस्तकात 'हिरव्या अर्थव्यवस्थे' ची संज्ञा रचली गेली ?

(1) अमर्त्य सेन, डी. फ्रीडमन, सॅम्यूएलसन

(2) डी. पीअर्स. ए. मार्कण्डेय, इ. बारबीअर

(3) आय. कादिर, डब्लू. बेरी, एन. हाटेकर

(4) डी. ग्रीनबर्ग, जे. टेलर, श्मीड्थ

The June 2012, Rio + 20 conference on sustainable development advocated the "green economy" model. In whose book the term 'green economy' was coined ?

(1) Amartya Sen, D. Friedman, Samuelsan

(2) D. Pearce, A. Markandya, E.Barbier

(3) I. Quadeer, W. Berry, N. Hatekar

(4) D. Greenberg, J Taylor, Schmidth

---

43. रेडिओ तरंगाचा वेग हा ________ असतो.

(1) प्रकाशाच्या वेगापेक्षा जास्त (2) प्रकाशाच्या वेगा एवढाच

(3) प्रकाशाच्या वेगापेक्षा कमी (4) प्रकाशाच्या वेगाच्या दोन पट

The velocity of radio waves is ________

(1) Greater than velocity of light (2) As that of velocity of light

(3) Less than velocity of light (4) Exactly double the velocity of light

---

44. 2011 च्या जनगणनेप्रमाणे भारतातील किती शहरांची लोकसंख्या 10 लाखापेक्षा जास्त आहे ?

(1) 52 (2) 53 (3) 54 (4) 55

According to 2011 census how many cities in India have more than 1 million population ?

(1) 52 (2) 53 (3) 54 (4) 55

---

45. भूसुधारणांमुळे तिहेरी (तिनपट्टी) क्रांती घडून आली खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा.

(1) सांस्कृतिक, राजकीय, तांत्रिक (2) राजकीय, सामाजिक, वाणिज्य

(3) आर्थिक, राजकीय, सांस्कृतिक (4) यापैकी नाही

Land reforms promote triple revolution. Choose the correct option from the following :

(1) Cultural, Political, Technological (2) Political, Social, Commercial

(3) Economic, Political, Cultural (4) None of these

---

46. 2011 च्या जनगणनेनुसार 2001 ते 2011 दरम्यानची स्त्री, साक्षरता दरातील वाढ खालीलपैकी किती होती ?

(1) 53.7 % ते 65.5 % (2) 54.1% ते 67.2 %

(3) 52.3 % ते 64.4 % (4) 55.3 % ते 63.2 %

As per the 2011 census what was the rate of improvement in female literacy during 2001 to 2011 ?

(1) 53.7 % to 65.5 % (2) 54.1% to 67.2 %

(3) 52.3 % to 64.4 % (4) 55.3 % to 63.2 %

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

47. वनस्पतींमध्ये कोणते विकर जास्त प्रमाणात आढळते ?

(1) बीटा गॅलॅक्टोसाइडेज (2) आर.यु.बी.पी. कारबॉक्सीलेज

(3) एंटेरोकायनेज (4) हिटेरोकायनेज

In plants, which enzyme is found in largest quantity ?

(1) β galactosidase (2) RuBP carboxylase

(3) Enterokinase (4) Heterokinase

---

48. ऑक्सिश्वसनाच्या शेवटी काय तयार होते ?

(1) सी.ओ.$_2$ + सी.ओ. ($CO_2 + CO$) (2) सी.ओ.$_2$ + एन.ओ. ($CO_2 + NO$)

(3) सी.ओ.$_2$ + ओ.$_2$ ($CO_2 + O_2$) (4) सी.ओ.$_2$ + एच.$_2$ओ. ($CO_2 + H_2O$)

The end product of aerobic respiration is :

(1) $CO_2 + CO$ (2) $CO_2 + NO$

(3) $CO_2 + O_2$ (4) $CO_2 + H_2O$

---

49. 2000 सालच्या राष्ट्रीय लोकसंख्या धोरणाचे दीर्घकालीन उद्दिष्ट स्थिर लोकसंख्या साध्य करणे आहे. खालीलपैकी कोणत्या वर्षात हे उद्दिष्ट साध्य करावयाचे आहे ?

(1) 2015 (2) 2025 (3) 2035 (4) 2045

The long term objective of population policy 2000 is to achieve stable population. During which of the following years this objective is targetted to be achieved ?

(1) 2015 (2) 2025 (3) 2035 (4) 2045

---

50. खालील पर्यायातून ''माल्थसचा लोकसंख्येचा सापळा'' ज्याच्याशी संबंधित आहे तो पर्याय निवडा.

(1) लोकसंख्या वाढ आणि सकारात्मक नियंत्रण.

(2) लोकसंख्या वाढ आणि प्रतिबंधात्मक नियंत्रण

(3) लोकसंख्या वाढ आणि विकास

(4) लोकसंख्या वाढ आणि जननक्षमता

Choose from the following options what the "Malthusian Population Trap" is related to :

(1) Population growth and positive checks

(2) Population growth and preventive checks

(3) Population growth and development

(4) Population growth and fertility

---

51. अति लघु रेडीओतरंग भट्टीचे (2.45 GHz फ्रिक्वेन्सी) फायदे काय आहेत ?

(a) त्याचेमध्ये ज्वाला नाहीत

(b) पदार्थातील पौष्टीकता कमी प्रमाणात नष्ट होते

(c) अन्नपदार्थामध्ये भौतिक बदल घडतो

(d) निर्जंतूकरण होते

(1) (a), (b) आणि (d)

(2) (a), (b) आणि (c)

(3) (b), (c) आणि (d)

(4) (c) आणि (d)

What are the advantages of Microwave oven having microwave frequency of 2.45 GHz ?

(a) There are no flames

(b) Destruction of nutrients is less

(c) There is a physical change in foods

(d) Sterilization effected

(1) (a), (b) and (d)

(2) (a), (b) and (c)

(3) (b), (c) and (d)

(4) (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

52. 'रमन परिणाम' कशास म्हणतात ?

(1) फोटॉनच्या इलेक्ट्रॉनशी होणाऱ्या अप्रत्यास्थ संघातास.

(2) फोटॉनच्या इलेक्ट्रॉनशी होणाऱ्या प्रत्यास्थ संघातास.

(3) फोटॉनच्या रेणुशी होणाऱ्या अप्रत्यास्थ संघातास.

(4) फोटॉनच्या रेणुशी होणाऱ्या प्रत्यास्थ संघातास.

Raman effect is due to :

(1) Inelastic collision of photon with e^-

(2) Elastic collision of photon with e^-

(3) Inelastic collision of photon with molecule

(4) Elastic collision of photon with molecule

---

53. जर एखादी जड वस्तु क्षितिज समांतर दिशेने गुळगुळीत पृष्ठभागावरून ओढली, तर त्या वस्तुवर क्रिया करणारे बल खालीलप्रमाणे असेल.

(a) क्षितिज समांतर दिशेने प्रयुक्त केलेले बल

(b) लंबरूपी अधोगामी दिशेने क्रिया करणारे गुरुत्वीय बल

(c) स्थानांतराच्या विरुध्द दिशेने कार्य करणारे घर्षण बल

(d) उर्ध्वगामी दिशेने कार्य करणारे प्रतिक्रिया बल

वरीलपैकी कोणती विधाने **सत्य** आहेत ?

(1) (a) आणि (b) (2) (a), (b), (c) आणि (d)

(3) (b), (c) आणि (d) (4) (a), (b) आणि (c)

If a heavy load is pulled along a smooth horizontal surface, then the force acting on the load may be :

(a) The applied force in the horizontal direction.

(b) The force of gravity acting on the load vertically downwards.

(c) The force of friction acting in the horizontal direction opposite the motion.

(d) Reaction force due to the horizontal surface.

Which of the above statements are **true** ?

(1) (a) and (b) (2) (a), (b), (c) and (d)

(3) (b), (c) and (d) (4) (a), (b) and (c)

---

54. खालीलपैकी कार्बनचे ॲलोट्रॉप कुठले ते सांगा ?

(a) कार्बन हलाईड्स (b) डायमंड (c) फुलरीन्स (d) ग्राफाईट (e) कॅऑइट

(1) सर्व पर्याय योग्य (2) (b), (c), (d) (3) (a), (b), (c) (4) (a), (b), (d)

The allotropes of carbon are :

(a) Carbon halides (b) Diamond (c) Fullerenes (d) Graphite (e) Chaoite

(1) All above (2) (b), (c), (d) (3) (a), (b), (c) (4) (a), (b), (d)

---

55. ऑक्सीजन निसर्गात किती आयसोटोपस् मध्ये आढळतो ?

(1) 2 (2) 3 (3) 4 (4) 1

Oxygen occurs in nature in _________ isotopic forms.

(1) 2 (2) 3 (3) 4 (4) 1

---

56. खालीलपैकी योग्य वाक्यांची निवड करा.

(a) ध्वनिलहरी वायू पदार्थापेक्षा स्थायू पदार्थातून वेगाने जातात.

(b) ध्वनिलहरी निर्वात पोकळीतून सर्वात जलद गतीने जातात.

(c) ध्वनिलहरी अनुलंब लहरी आहेत.

(d) ध्वनिलहरी द्रव पदार्थापेक्षा वायू पदार्थातून कमी वेगाने जातात.

(1) (a), (c) आणि (d) फक्त (2) (a) आणि (b) फक्त

(3) (c) आणि (d) फक्त (4) (b) आणि (d) फक्त

Choose correct statements from the following :

(a) Sound waves travel faster in solids than in gases.

(b) Sound waves travel fastest through vacuum

(c) Sound waves are longitudinal waves

(d) Sound waves travel slower in gases than in liquids.

(1) (a), (c) and (d) only (2) (a) and (b) only

(3) (c) and (d) only (4) (b) and (d) only

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

57. वनस्पतींना द्विनामपद्धती कोणत्या वनस्पती शास्त्रज्ञाने सुरू केली ?

(1) बेसे (2) बेंथम आणि हुकर

(3) कार्लस् लिनायस (4) थिओफ्रास्टस्

Which Botanist introduced the 'Binomial' nomenclature to the plants ?

(1) Bessey (2) Bentham and Hooker

(3) Carolus Linnaeus (4) Theophrastus

---

58. कोणती प्राणी पेशी मेदाचे संश्लेषण, संग्रहन आणि चयापचय करते ?

(1) अभिस्तर उती (2) मेद उती

(3) योजी उती (4) स्नायू उती

Which animal tissue synthesizes, stores and metabolizes fat ?

(1) Epithelial tissue (2) Adipose tissue

(3) Connective tissue (4) Muscle tissue

---

59. विषाणु (व्हायरस) _________ असतात.

(1) एकपेशीय जीव (2) पेशीभित्तिरहित पेशी

(3) बहूपेशीय जीव (4) अपेशीय जीव

Viruses are :

(1) Unicellular Organisms (2) Cellular without cell wall

(3) Multicellular Organisms (4) Non-cellular Organisms

---

60. खालीलपैकी विसंगत पर्याय कोणता ?

(1) प्रगंडीका (2) उर्विका (3) बहीप्रकोष्ठ (4) अंसफलक

Spot the odd one out ?

(1) Humerus (2) Femur (3) Radius (4) Scapula

---

61. फुलांमधील आवश्यक मंडळ कोणते ?

(1) निदल आणि परिदल (2) निदल आणि दल

(3) पुमंग आणि जायांग (4) निदल पुंज आणि पुंकेसर

Which of the following are essential whorls of the flowers ?

(1) Sepal and Tepal (2) Sepal and Petal

(3) Androecium and Gynoecium (4) Calyx and Stamens

---

62. यूरिआ चे वहन कोण करते ?

(1) जीवद्रव्य + रक्त (2) रक्त + ऑक्सीजन

(3) तांबड्या रक्त पेशी + कार्बन डाय ऑक्साईड (4) पांढऱ्या रक्त पेशी + लाळ

Urea is transported by :

(1) Plasma + Blood (2) Blood + O_2

(3) RBC + CO_2 (4) WBC + Saliva

---

63. खालील विधानांची सत्यता पडताळा.

'अन्न संरक्षण समिती' प्रकाशन 398 द्वारा रासायनिक पदार्थांच्या अन्नप्रक्रियेतील वापरा संबंधी खालील मार्गदर्शक तत्वे दिलेली आहेत. त्यांची सत्यता पडताळा.

(a) अन्नाचे सत्व टिकविण्यासाठी ॲन्टीऑक्सीडंट चा वापर.

(b) अन्न टिकवून ठेवण्यासाठी ॲन्टीमायक्रोबीअल व इनर्ट गॅसचा वापर.

(c) रंग व चव देणाऱ्या पदार्थांचा वापर करुन अन्नाचे सुशोभिकरण करणे.

(d) अन्न प्रक्रियेत बफर्स चा वापर करणे.

(1) सर्व विधाने सत्य आहेत (2) (a), (b), (c) सत्य

(3) (a) आणि (d) सत्य (4) सर्व विधाने असत्य आहेत

Which of the following statements are true ? The guidelines for "the use of chemical additives in food processing" by Food Protection Committee in publication 398 include :

(a) Use of antioxidants to maintain nutritional value.

(b) Use of anti microbial agents and inert gases for food stability.

(c) Use of colouring and flavouring agents to enhance the attractiveness.

(d) Use of buffers in food processing.

(1) All are true (2) (a), (b), (c) are true

(3) (a) and (d) are ture (4) All are false

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

64. खालीलपैकी कुठले विधान **सत्य** आहे ?

(a) इंडिगो-ब्ल्यु हा नैसर्गिक रंग आहे.

(b) ॲलिझरीन हा कृत्रीम रंग आहे.

(1) दोन्ही सत्य (2) (a) सत्य, (b) असत्य

(3) (a) असत्य, (b) सत्य (4) दोन्ही असत्य

Which of the following statements is **true** ?

(a) Indigo - blue is a natural dye.

(b) Alizarin is a synthetic dye.

(1) Both true (2) (a) true, (b) false

(3) (a) false, (b) true (4) Both false

---

65. सुकरोज चे पाण्याबरोबर संयोग होऊन पृथ:क्करण झाल्यास समप्रमाणात कुठले मिश्रण तयार होते ?

(1) ग्लुकोज आणि रीबोज (2) फ्रक्टोज आणि रीबोज

(3) ग्लुकोज आणि फ्रक्टोज (4) लॅक्टोज आणि माल्टोज

Upon hydrolysis, sucrose yields equimolar mixture of :

(1) Glucose and ribose (2) Fructose and ribose

(3) Glucose and fructose (4) Lactose and maltose

---

66. सिमेंटची निर्मिती ही खालीलपैकी कुठल्या घटकांपासून झालेली आहे ?

(1) $CaO - SiO_2 - Al_2O_3$ (2) $CaO - Al_2O_3 - MgO$

(3) $SiO_2 - Al_2O_3 - AlCl_5$ (4) $CaO - SiO_2 - AlCl_3$

The composition of cement is :

(1) $CaO - SiO_2 - Al_2O_3$ (2) $CaO - Al_2O_3 - MgO$

(3) $SiO_2 - Al_2O_3 - AlCl_5$ (4) $CaO - SiO_2 - AlCl_3$

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

67. कोणते मिश्रण **नाही** ?

(1) पाणी (2) हवा (3) माती (4) खडू

What is **not** a mixture ?

(1) Water (2) Air (3) Soil (4) Chalk

---

68. नायट्रोजन स्थिरीकरण मध्ये मूलभूत गरजेचे घटक नमूद करा.

(a) नायट्रोजनेज (b) फेरडॉक्झीन

(c) एटीपी (d) एअरोबीक कंडीशन

(1) सर्व पर्याय योग्य (2) (a), (b), (c) (3) (a), (b), (d) (4) (a), (c), (d)

The fundamental requirements for nitrogen fixation are :

(a) Nitrogenase (b) Ferredoxin

(c) ATP (d) Aerobic conditions

(1) All the above (2) (a), (b), (c)

(3) (a), (b), (d) (4) (a), (c), (d)

---

69. डीएनए मध्ये थायमीन हा नेहमी कुठल्या अमायनो ॲसिड शी जोडी बनवितो ?

(1) ॲडेनायीन (2) सायटोसीन (3) ग्वानीन (4) थायमीन

In DNA, thymine always pairs with ________.

(1) Adenine (2) Cytosine (3) Guanine (4) Thymine

---

70. प्रथिनांच्या निर्मितीत कुठल्या RNA चे महत्वाचे कार्य आहे ?

(1) m RNA (2) t RNA (3) i RNA (4) r RNA

In protein synthesis, which RNA plays an improtant role ?

(1) m RNA (2) t RNA (3) i RNA (4) r RNA

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

71. घटनेच्या कलम 22 अंतर्गत, काही गोष्टींचा अपवाद वगळता प्रतिबंधक स्थानबद्धते अंतर्गत जास्तीत जास्त किती काळ एखाद्या व्यक्तिला स्थानबद्ध केले जाऊ शकते ?

(1) 2 महिने (2) 3 महिने (3) 4 महिने (4) 6 महिने

Under Article 22 of the Constitution of India, with the exception of certain provisions stated there in, what is the maximum period for detention of a person under preventive detention ?

(1) 2 months (2) 3 months (3) 4 months (4) 6 months

---

72. स्वतंत्र भारतात खालीलपैकी कोणती कायदेशीर तरतूद आपणास ग्रामीण सामाजिक, आर्थिक समवाटणी न्याय देण्याच्या दृष्टीने सर्वात प्रभावी वाटते ?

(1) वन हक्क कायदा (2) शेतजमीन कूळ कायदा

(3) कृषी कमाल जमीन धारणा कायदा (4) कर्जमुक्ती कायदा

Which of the following statutory provisions will you view as the most effective instrument of rural socio-economic distributive justice in the independent India ?

(1) Forest Rights Act (2) Agricultural Tenancy Act

(3) Agricultural Land Ceiling Act (4) Debt Relief Act

---

73. खालीलपैकी कोणत्या घटनादुरूस्तीद्वारे राजकीय पक्षांतरावर अंकुश आणण्याचा प्रयत्न झाला ?

(1) 42 वी (2) 52 वी (3) 62 वी (4) 70 वी

Which one of the following amendments to the Constitution of India sought to curb political defections ?

(1) 42nd (2) 52nd (3) 62nd (4) 70th

---

74. पुढील दोन विधानांपैकी कोणते **योग्य** आहे?

(a) जो सोडा सर्वसाधारणपणे स्वयंपाकघरात चविष्ट कुरकुरित भजे तयार करायला वापरला जातो तो आहे बेकिंग सोडा. बेकिंग सोडा सोडियम कॉर्बोनेट आहे.

(b) वॉशिंग सोडा घरेलू कामकाजात स्वच्छक म्हणून वापरला जातो तसेच काच, साबण व कागद उद्योगातही वापरतात. वॉशिंग सोडा हे सोडियम हायड्रोजन कॉर्बोनेट असते.

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) (a) व (b) दोन्ही (4) (a) व (b) दोन्ही ही नाही

Which of the following two statements is **correct** ?

(a) The soda commonly used in the kitchen for making tasty crispy pokodas is baking soda. The baking soda is a sodium carbonate.

(b) Washing soda is usually used as a cleaning agent for domestic purposes and in glass, soap, paper industries. The washing soda is sodium hydrogen carbonate.

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (a) and (b) (4) Neither (a) nor (b)

---

75. राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाचे अध्यक्ष आणि सदस्यांची नेमणूक खालीलपैकी सदस्य असलेली समिती करते :

(a) लोकसभेचे अध्यक्ष (b) राज्यसभेचे उपाध्यक्ष

(c) लोकसभेतील विरोधी पक्षनेते (d) राज्यसभेतील विरोधी पक्षनेते

(e) पंतप्रधान (f) केंद्रीय गृहमंत्री

योग्य पर्याय निवडा :

(1) (a), (c), (e) आणि (f) (2) (a), (c) आणि (e)

(3) (a), (c), (d) आणि (e) (4) (a), (b), (c), (d), (e) आणि (f)

The Chairman and Members of the National Human Rights Commission are appointed on the recommendations of a committee consisting of :

(a) Speaker of the Lok Sabha

(b) Deputy Chairman of the Rajya Sabha

(c) Leader of the Opposition in the Lok Sabha

(d) Leader of the Opposition in the Rajya Sabha

(e) Prime Minister

(f) Union Home Minister

Select the correct answer from the codes given below :

(1) (a), (c), (e) and (f) (2) (a), (c) and (e)

(3) (a), (c), (d) and (e) (4) (a), (b), (c), (d), (e) and (f)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

76. पुढील दोन विधानांचा विचार करा :

(a) आपल्या पोटात हायड्रोक्लोरिक ॲसिड निर्माण होते ते पचनक्रियेस मदत करते. अपचनात पोटात अधिक ॲसिड निर्माण होते ज्याने पोट दुखायला लागते व माणूस अस्वस्थ होतो.

(b) मॅग्नेशियम हायड्रॉक्साइड (मिल्क ऑफ मॅग्नेशिया) चा वापर अशा वेळी केला जातो जे एक अनॅलजेसिक आहे.

कोणते वाक्य पूर्णपणे **बरोबर** आहे ?

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) (a) व (b) दोन्ही (4) (a) व (b) दोन्हीही नाही

Consider the following two statements :

(a) Our stomach produces hydrochloric acid. It helps in digestion of food. During indigestion the stomach produces too much acid causing pain and irritation.

(b) Magnesium hydroxide (milk of magnesia) is often used in the above condition which is an analgesic ?

Which is a completely **correct** statement ?

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (a) and (b) (4) Neither (a) nor (b)

---

77. खालीलपैकी कोणत्या खटल्याचा परिणाम म्हणून संसदेने 24 वी घटना दुरुस्ती कायदा संमत केला ?

(1) गोलकनाथ खटला (2) मिनर्व्हा मिल्स खटला

(3) केशवानंद भारती खटला (4) शंकरी प्रसाद खटला

Which one of the following cases prompted the Parliament to enact 24th Constitutional Amendment Act ?

(1) Golaknath case (2) Minerva Mills case

(3) Kesavananda Bharati case (4) Shankari Prasad case

---

78. काही नैसर्गिकरित्या आढळणारे acids (आम्ल) त्यांच्या स्त्रोतासह दिलेले आहेत.

चुकीची जोडी ओळखा :

(a) व्हिनेगर - ॲसिटिक ॲसिड (b) संत्री - सायट्रिक ॲसिड

(c) चिंच - टारटारिक ॲसिड (d) टोमॅटो - ऑक्झॅलिक ॲसिड

(e) आंबट दूध (दही) - लॅक्टिक ॲसिड (f) लिंबू - सायट्रिक ॲसिड

(g) किटकाचा डंख - मेथॅनॉइक ॲसिड (h) नेटलचा डंख - सल्फ्युरिक ॲसिड

(1) (c) (2) (d) (3) (g) (4) (h)

Some naturally occurring acids are given below with their sources.

Indentify the **incorrect** pair :

(a) Vinegar - Acetic acid (b) Oranges - Citric acid

(c) Tamarind - Tartaric acid (d) Tomatoes - Oxalic acid

(e) Sour milk (curds) - Lactic acid (f) Lemons - Citric acids

(g) Ant sting - Methanoic acid (h) Nettle sting - Sulphuric acid

(1) (c) (2) (d) (3) (g) (4) (h)

---

79. खालील विधाने पहा :

(a) लोकसभेमध्ये पारित न झालेले, परंतू राज्यसभेत प्रलंबित असलेले विधेयक, लोकसभा विसर्जित झाल्यास व्यपगत होते.

(b) सदने संस्थगित झाल्यास संसदेतील प्रलंबित विधेयके व्यपगत होतात.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) फक्त (a) (2) (a) नाही आणि (b) सुद्धा नाही

(3) (a) आणि (b) दोन्ही (4) फक्त (b)

Consider the following statements :

(a) Bill pending in the Rajya Sabha which has not been passed by the Lok Sabha shall lapse on dissolution of the Lok Sabha.

(b) A Bill pending in Parliament shall lapse by reason of Prorogation of the houses.

Which of the statement/s given above is/are **correct** ?

(1) Only (a) (2) Neither (a) nor (b)

(3) Both (a) and (b) (4) Only (b)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

80. इंग्रजी सत्तेविरुद्ध महात्मा गांधीच्या नेतृत्वाखालील अहिंसक आंदोलनापैकी जनमानसाला गतिशिल करणारी सगळ्यात प्रभावी चळवळ तुमच्या मते कोणती ?

(1) चलेजाव चळवळ

(2) स्वदेशीचा वापर व परदेशी मालावर बहिष्कार चळवळ

(3) सविनय कायदेभंग चळवळ

(4) उपोषण

Which of the following non-violent movements led by Mahatma Gandhi against the British Raj, you would rank as the most effective to mobilize the masses ?

(1) Quit India Movement

(2) Swadesi use and Boycott of foreign goods Movement

(3) Civil Disobedience Movement

(4) Fasting

---

81. खाली नमूद केलेली राज्ये निर्माण केल्याचा किंवा पूर्ण राज्याचा दर्जा दिल्याचा योग्य कालानुक्रम काय आहे ?

(a) नागालँड (b) आंध्र प्रदेश (c) हरियाणा (d) महाराष्ट्र

योग्य पर्याय निवडा :

(1) (a), (b), (c) आणि (d) (2) (a), (b), (d) आणि (c)

(3) (b), (a), (d) आणि (c) (4) (b), (d), (a) आणि (c)

What is the correct chronological order in which the following states of the Indian Union were created or granted full statehood ?

(a) Nagaland (b) Andhra Pradesh (c) Haryana (d) Maharashtra

Select the correct answer using the codes given below :

(1) (a), (b), (c) and (d) (2) (a), (b), (d) and (c)

(3) (b), (a), (d) and (c) (4) (b), (d), (a) and (c)

---

82. नागरिकत्व कायदा 1955 अंतर्गत, खालीलपैकी कोणत्या पर्यायाद्वारे एखादी व्यक्ती भारताचा नागरिक बनू शकते ?

(a) भूमी अधिग्रहीत झाल्यामुळे (b) वारसा हक्काने (c) जन्म भारतात झाल्याने

(d) राष्ट्रियीकरणाद्वारे (e) नोंदणी द्वारे

खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

(1) (b), (c), (d) आणि (e) (2) (a), (b), (c) आणि (d)

(3) (a), (c), (d) आणि (e) (4) (a), (b), (c) आणि (e)

Under the Citizenship Act 1955, by which of the following ways can a person become a citizen of India ?

(a) By incorporation of territory (b) By descent (c) By birth

(d) By nationalisation (e) By registration

Select the correct answer using the codes given below :

(1) (b), (c), (d) and (e) (2) (a), (b), (c) and (d)

(3) (a), (c), (d) and (e) (4) (a), (b), (c) and (e)

---

83. 2011 च्या जनगणनेनुसार कोणत्या राज्याचा लोकसंख्या वाढीचा दर उणे होता ?

(1) गोवा (2) त्रिपुरा (3) नागालँड (4) अरूणाचल प्रदेश

Which state of India has negative population growth rate as per census 2011 ?

(1) Goa (2) Tripura

(3) Nagaland (4) Arunachal Pradesh

---

84. भारतातील सर्वात सर्वोच्च सन्मान 'भारत रत्न' पुरस्काराची सुरूवात कोणत्या वर्षापासून झाली व आतापर्यंत तो किती लोकांना देण्यात आला ?

(1) 1952, 67 (2) 1954, 41 (3) 1969, 45 (4) 1972, 41

In which year 'Bharat Ratna', the India's highest civilian award was instituted and how many persons have beeen honoured with this award so far ?

(1) 1952, 67 (2) 1954, 41 (3) 1969, 45 (4) 1972, 41

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

85. 'जयमाला शिलेदार' यांच्या बाबतच्या खालील विधानांचा विचार करा :

(a) इंदूर येथे जन्म व 'संगीत अलंकार' पदवी प्रथम क्रमांकाने उत्तीर्ण.

(b) 'पद्म भूषण' ने सन्मानित आणि 'संगीत नाटक अकादमी' पुरस्कार प्राप्त.

वरील विधानांपैकी कोणते/कोणती विधान/ने **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b)

(3) (a) व (b) दोन्ही बरोबर (4) (a) व (b) दोन्ही चूक

Consider the following statements about 'Jaymala Shiledar'.

(a) Born in Indore and obtained Degree of 'Sangeet Alankar' with First Rank.

(b) Honoured with 'Padma Bhushan' and 'Sangeet Natak Academy' award.

Which of the above statements is/are **correct** ?

(1) (a)only (2) (b) only

(3) (a) and (b) both correct (4) Neither (a) nor (b)

---

86. विधानसभेचे कामकाज कोणत्या भाषेतून चालते ?

(1) मराठीतून (2) मराठी किंवा हिंदीतून

(3) मराठी किंवा इंग्रजीतून (4) मराठी, हिंदी किंवा इंग्रजीतून

In the Legislative Assembly the official work is carried out in which language ?

(1) Marathi (2) Marathi or Hindi

(3) Marathi or English (4) Marathi, Hindi or English

---

87. भारत सरकारने 26 जून 2013 रोजी कोणत्या औषधावर बंदी आणली ?

(1) अनॅलजिन (2) पॅरॅसिटॅमॉल

(3) प्रोक्टोलॉल (4) विक्स

Which drug has been banned by the Union Government on June 26, 2013 ?

(1) Analgin (2) Paracetamol

(3) Proctolol (4) Vicks

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

88. पुढील कोणती विधाने **योग्य** आहेत ?

(a) ऑक्सिजनयुक्त रक्त आणि बिनाऑक्सिजन रक्त यांचे मिश्रण होऊ नये म्हणून पक्ष्यांमध्ये व स्तनप्राण्यांत चार दालनांचे हृदय आहे.

(b) ॲम्फिबियनस व काही सरपटणाऱ्या प्राण्यांमध्ये काही प्रमाणात ऑक्सिजनयुक्त व बिनाऑक्सिजन रक्त मिश्रण होण्यास हरकत नसते म्हणून त्यांचे हृदय तीन दालनांचे असते.

(c) माश्यांमध्ये केवळ दोन दालनांचे हृदय असते कारण रक्त गिल्स् मध्ये जाऊन ऑक्सिजनयुक्त होते व नंतर शरीराच्या इतर भागात जाते.

(1) (a) व (b) (2) (b) व (c) (3) (a) व (c) (4) (a), (b) व (c)

Which of the following statements are **correct** ?

(a) So as to prevent oxygenated blood from mixing with deoxygenated blood birds and mammals have four chambered hearts.

(b) Amphibians and some reptiles tolerate some mixing of oxygenated and deoxygenated blood and therefore have three chambered hearts.

(c) Fishes have only two chambered hearts as here blood is pumped to gills to get oxygenated which then passes to the rest of the body.

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c) (3) (a) and (c) (4) (a), (b) and (c)

---

89. खालीलपैकी कोणती जोडी **चूक** आहे ?

(a) अग्नि V - आंतरखंडीय पल्ल्याचे क्षेपणास्त्र

(b) त्रिशूळ - सुपरसोनिक क्रूझ क्षेपणास्त्र

(c) शौर्य - हायपरसोनिक क्रूझ क्षेपणास्त्र

(d) धनुष - अल्प पल्ल्याचे क्षेपणास्त्र

(1) (a) आणि (d) (2) (b) आणि (c) (3) फक्त (d) (4) फक्त (b)

Which one of the following pairs is **not** correctly matched ?

(a) Agni V - Intercontinental Range Missile.

(b) Trishul - Supersonic Cruise Missile.

(c) Shourya - Hypersonic Cruise Missile

(d) Dhanush - Short Range Missile.

(1) (a) and (d) (2) (b) and (c) (3) Only (d) (4) Only (b)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

90. फॉरेस्ट रिसर्च इन्स्टिट्युट बाबतच्या खालील विधानांचा विचार करा :

(a) तिची स्थापना 'ब्रिटिश इंपेरिअल फॉरेस्ट स्कूल' म्हणून 1906 मध्ये करण्यात आली होती.

(b) 1947 मध्ये इंपेरिअल फॉरेस्ट रिसर्च इन्स्टिट्युट म्हणून पुनर्स्थापना करण्यात आली.

(c) ती उत्तराखंडमध्ये देहरादून येथे आहे.

(d) 1991 मध्ये तिला अभिमत विद्यापिठाचा दर्जा देण्यात आला.

वरीलपैकी कोणते/कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(1) फक्त (a) व (c) (2) फक्त (b) आणि (c)

(3) फक्त (c) आणि (d) (4) फक्त (a), (c) व (d)

Consider the following statements about the Forest Research Institute (India).

(a) It was founded as the 'British Imperial Forest School' in 1906.

(b) It was reestablished as the Imperial Forest Research Institute in 1947.

(c) It is located in Dehradun (Uttarakhand).

(d) It was declared as deemed university in 1991.

Which of the above statements is/are **correct** ?

(1) (a) and (c) only (2) (b) and (c) only

(3) (c) and (d) only (4) (a), (c) and (d) only

91. साहित्य अकादमी पुरस्कारासंदर्भात सूची "A" व सूची "B" मधील जोड्या जुळवा.

	सूची-A (व्यक्ति)		सूची-B (पुरस्कार वर्ष)
(a)	श्याम मनोहर	(i)	2011
(b)	वसंत डहाके	(ii)	2009
(c)	अशोक केळकर	(iii)	2010
(d)	माणिक गोडघाटे (ग्रेस)	(iv)	2008

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(4)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)

Match the list "A" with list "B" with reference to Sahitya Academy Awards :

	List - A (Person)		List - B (Award year)
(a)	Shyam Manohar	(i)	2011
(b)	Vasant Dahake	(ii)	2009
(c)	Ashok Kelkar	(iii)	2010
(d)	Manik Godghate	(iv)	2008

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(3)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(4)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)

92. अतारांकित प्रश्नाचे उत्तर किती काळात देण्याची सर्वसाधारणपणे शासनास मुभा असते ?

(1) आठवड्यात (2) पंधरवड्यात
(3) महिन्यात (4) तीन महिन्यात

Within what period is the Government entitled to reply an unstarred question generally ?

(1) Within a week (2) Within fifteen days
(3) Within a month (4) Within three months

93. यादी क्र.I ची यादी क्र.II शी जुळणी करा आणि खाली दिलेल्यामधून बरोबर सांकेतिकांची निवड करा :

यादी - I (नियोजित ऊर्जा प्रकल्प)	यादी - II (मेगावॅटमध्ये क्षमता)
(a) चुटका	(i) 9564
(b) जैतापूर	(ii) 1400
(c) मिठी विरर्दी (विराडी)	(iii) 3300
(d) कोव्वादा	(iv) 6600

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)

Match list-I with list-II and select the correct codes given below :

List-I (Planned power projects)	List-II (Capacity in MW)
(a) Chutka	(i) 9564
(b) Jaitapur	(ii) 1400
(c) Mithi Virdi (Viradi)	(iii) 3300
(d) Kovvada	(iv) 6600

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)

94. चारा घोटाळ्याच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणी राजदचे (राष्ट्रीय जनता दलाचे) प्रमुख लालू प्रसाद यादव यांना दोषी ठरविले ?

(1) झारखंड उच्च न्यायालय (2) भारताचे सर्वोच्च न्यायालय

(3) सीबीआयचे विशेष न्यायालय (4) पटणा उच्च न्यायालय

Which one of the following convicted RJD (Rashatriya Janata Dal) Chief Lalu Prasad Yadav in a fodder scam ?

(1) Jharkhand High Court (2) Supreme Court of India

(3) Special CBI Court (4) Patna High Court

---

95. मंगळाकडे (Mars) जाण्यासाठी खालील सहा देशांनी अथवा एजेंसींनी हाती घेतलेल्या मोहीमांना काळ क्रमवारीने लावा :

(a) अमेरिका (b) रशिया

(c) चीन (d) जपान

(e) युरोपिय स्पेस एजेंसी (f) भारत

(1) अमेरिका, रशिया, चीन, जपान, भारत, युरोपिय स्पेस एजेंसी

(2) रशिया, अमेरिका, जपान, युरोपिय स्पेस एजेंसी, चीन, भारत

(3) रशिया, जपान, अमेरिका, चीन, युरोपिय स्पेस एजेंसी, भारत

(4) अमेरिका, रशिया, जपान, चीन, युरोपिय स्पेस एजेंसी, भारत

Give the correct chronological sequence of the missions undertaken to Mars by the six countries or agencies given below :

(a) America (b) Russia

(c) China (d) Japan

(e) European Space Agency (f) Bharat

(1) America, Russia, China, Japan, Bharat, European Space Agency.

(2) Russia, America, Japan, European Space Agency, China, Bharat

(3) Russia, Japan, America, China, European Space Agency, Bharat.

(4) America, Russia, Japan, China, European Space Agency, Bharat.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

96. अरविंद केजरीवाल, दिल्लीचे नवीन मुख्यमंत्री व आम आदमी पार्टी बाबत पुढील दोन विधाने पहा :

(a) ते आय.आय.टी. कानपूरचे माजी विद्यार्थी आहेत.

(b) त्यांच्या पार्टीने दिल्लीच्या नुकत्याच झालेल्या निवडणुकीत 70 पैकी 29 ठिकाणी विजय प्राप्त केला.

पर्याय :

(1) केवळ (a) बरोबर (2) केवळ (b) बरोबर

(3) (a) व (b) दोन्ही विधाने बरोबर (4) (a) व (b) दोन्ही विधाने चूक

Consider the following two statements about Arvind Kejriwal, the new chief Minister of Delhi and the leader of Aam Aadmi Party :

(a) He is an alumni of IIT Kanpur.

(b) In the recent elections held in Delhi his party won 29 of the 70 seats.

Options :

(1) Only (a) is right (2) Only (b) is right

(3) Both (a) and (b) are right (4) Neither (a) nor (b) is right

---

97. भारताच्या अणुऊर्जा आयोगाच्या अध्यक्षांची कालानुक्रमे मांडणी करा :

(a) होमी भाभा (b) राजा रामण्णा

(c) एच.एन.सेठना (d) विक्रम साराभाई

(1) (a), (d), (c), (b) (2) (a), (c), (b), (d)

(3) (b), (a), (d), (c) (4) (b), (c), (a), (d)

Arrange in chronological order the chairmen of Atomic Energy Commission of India ?

(a) Homi Bhabha (b) Raja Ramanna

(c) H.N. Sethna (d) Vikram Sarabhai

(1) (a), (d), (c), (b) (2) (a), (c), (b), (d)

(3) (b), (a), (d), (c) (4) (b), (c), (a), (d)

---

98. खालीलपैकी कोणती न्यूज एजन्सी (वृत्तसंस्था) जगातील सर्वात जुनी आहे ?

(1) रयुटर (इंग्लंड)

(2) एजेन्सी फ्रान्स-प्रेस (फ्रान्स) (एएफपी)

(3) (डीपीए) डीयुइच प्रेस-एजेंटुर

(4) टेलीग्राफ एजेन्सी ऑफ द सोव्हिएत युनियन (टास) रशिया

Which one of the following news agencies is the oldest in the world ?

(1) Reuters (England)

(2) Agence France - Presse (France) (AFP)

(3) Deutsche Presse - Agentur (DPA)

(4) Telegraph Agency of the Soviet Union (TASS), Russia

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

99. मारिजुआना या मादक पदार्थांच्या उत्पादन व व्यापाराला कायदेशीर मान्यता देणारे राष्ट्र कोणते ?

(1) कंबोडिया (2) श्रीलंका (3) सिरिया (4) उरुग्वे

The first country to legalize production and trade of marijuana is :

(1) Cambodia (2) Srilanka (3) Syria (4) Uruguay

---

100. अष्टपैलू नट फारूख शेख इतक्यात त्याच्या वयाच्या 65 व्या वर्षी निवर्तला. हृदयविकाराच्या झटक्याने त्याचे मरण झाले. त्याने शतरंज के खिलाडी, नूरी, उमराव जान, चश्मे बदूर, कथा, बझार चित्रपटात चांगले काम केले. त्याच्या बद्दल पुढील दोन विधानांचा विचार करा.

(a) "जी मंत्रीजी" मध्ये त्याने खात्याच्या सचिवाची भूमिका उत्कृष्ट वठवली.

(b) त्याला हृदयविकाराचा झटका दुबई येथे आला.

पर्याय :

(1) केवळ (a) बरोबर (2) केवळ (b) बरोबर

(3) (a) व (b) दोन्ही विधाने बरोबर (4) (a) व (b) दोन्ही विधाने चूक

The versatile actor Farooq Sheikh passed away recently at the age of 65. He died of heart attack. He acted well in Shatranj Ke Khilari, Noorie, Umrao Jaan, Chasme Baddoor, Katha, Bazaar. Consider the following two statements about him.

(a) In "Ji Mantriji" he performed the role of a Secretary to the Government wonderfully well.

(b) He suffered the heart attack at Dubai.

Options :

(1) Only (a) is right (2) Only (b) is right

(3) Both (a) and (b) are right (4) Neither (a) nor (b) is right

---

- o 0 o -

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. **प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर** शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना **प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.**

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर **उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर** घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. 201. सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले ?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद्र विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. आता खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक "③" **हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे** आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक **प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या** उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित **वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

परीक्षेचे नांव : राज्य सेवा (पूर्व) स्पर्धा परीक्षा-2014 **परीक्षेचा दिनांक :** 02 फेब्रुवारी, 2014

विषय : (पेपर क्र.1)

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामार्फत **" राज्य सेवा (पूर्व) स्पर्धा परीक्षा-२०१४"** या परीक्षेच्या प्रश्नपत्रिकांच्या उत्तरतालिका उमेदवारांच्या माहितीसाठी वेबसाईटवर प्रसिध्द करण्यात आल्या आहेत. सदर उत्तरतालिकेतील प्रश्न-उत्तरांसंबंधी उमेदवारांना निवेदन करावयाचे असल्यास पेपर क्र.१ व पेपर क्र.२ ची अभिवेदने एकाच पाकीटातून परंतु पेपर क्र. १ व पेपर क्र. २ ची स्वतंत्र पानावर देऊन ती अधिप्रमाणित स्पष्टीकरण / संदर्भासह टपालाने **उपसचिव (गोपनीय) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, ३ रा मजला, बँक ऑफ इंडिया इमारत, महात्मा गांधी मार्ग, मुंबई-१** या पत्त्यावर पाठवावीत. यासंदर्भात दि. १३ फेब्रुवारी, २०१४ पर्यंत आयोगाकडे पोहोचलेल्या अभिवेदनांची दखल घेण्यात येईल. तद्नंतर आलेली निवेदने विचारात घेतली जाणार नाहीत याची कृपया नोंद घ्यावी.

उत्तरतालिका - KEY

प्रश्न क्रमांक	उत्तरे				प्रश्न क्रमांक	उत्तरे			
	संच A	संच B	संच C	संच D		संच A	संच B	संच C	संच D
1	4	4	1	4	26	4	3	2	3
2	4	2	4	4	27	1	1	3	1
3	1	2	3	1	28	3	2	2	4
4	4	1	1	4	29	1	3	1	3
5	2	4	4	4	30	4	3	4	2
6	3	1	4	1	31	3	2	2	2
7	4	2	4	4	32	2	1	2	1
8	4	4	2	2	33	4	3	4	4
9	4	4	2	4	34	2	2	1	3
10	1	4	3	4	35	1	4	3	2
11	3	3	4	3	36	3	4	2	4
12	2	4	2	2	37	2	1	4	2
13	2	2	4	2	38	1	2	3	1
14	4	4	4	3	39	1	2	1	1
15	2	3	2	2	40	2	2	4	1
16	2	4	3	3	41	1	1	1	2
17	1	3	4	1	42	2	1	1	1
18	3	3	1	3	43	2	2	1	2
19	2	1	1	1	44	2	4	2	4
20	1	2	3	3	45	1	3	1	2
21	1	4	1	4	46	1	1	2	1
22	3	1	1	1	47	2	1	2	2
23	4	4	3	1	48	4	2	2	3
24	3	1	3	2	49	4	2	2	3
25	3	1	4	4	50	3	3	3	2

dt. 06th Feb.,2014

प्रश्न क्रमांक	उत्तरे			
	संच A	संच B	संच C	संच D
51	1	2	2	1
52	3	3	1	3
53	2	2	1	2
54	2	1	2	2
55	2	1	2	2
56	1	2	3	1
57	3	4	1	4
58	2	2	4	3
59	4	3	3	3
60	4	4	3	1
61	3	1	2	2
62	1	3	4	4
63	1	2	1	1
64	2	1	1	1
65	3	1	2	2
66	1	3	1	3
67	1	2	3	1
68	2	1	2	1
69	1	1	1	1
70	1	1	1	2
71	2	4	2	2
72	4	4	4	4
73	2	2	4	2
74	4	2	2	2
75	4	1	4	1

प्रश्न क्रमांक	उत्तरे			
	संच A	संच B	संच C	संच D
76	1	4	2	3
77	1	4	3	1
78	4	4	4	4
79	2	3	1	4
80	3	1	4	4
81	4	2	4	4
82	4	4	1	4
83	3	4	4	4
84	2	4	2	1
85	1	4	2	3
86	4	3	3	4
87	1	2	4	4
88	4	3	4	2
89	4	2	1	2
90	3	2	4	2
91	2	3	1	3
92	4	4	2	4
93	1	1	2	3
94	3	2	4	2
95	2	1	1	1
96	4	4	4	4
97	1	1	2	1
98	2	4	3	1
99	4	1	1	4
100	2	2	3	2

dt. 06th Feb.,2014